অধ্যায় ১০ : গদ্যকাৰ সত্যন্দ্ৰনাথ শৰ্মা

অধ্যায় গাঁথনি

১০.১ উদ্দেশ্য

১০.২ পৰিচয়

১০.৩ সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মা: জীৱন আৰু কৃতি

১০.৪ গদ্যকাৰ সত্যন্দ্ৰনাথ শৰ্মা

১০.৪.১ সত্যন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ গদ্যশলৌৰ

১০.৫ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

১০.□ অধিক জানিবলৈ

১০.□ অগ্রগতিৰ খতিয়ান

১০.□ আৰ্হি প্রশ্ন

১০.১ উদ্দেশ্য

এই অধ্যায়টি অধ্যয়ন কৰি আপুনি—

- সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ জীৱন আৰু কৃতি সম্পৰ্কে অৱগত হ'ব।
- গদ্যকাৰ সত্যন্দ্ৰনাথ শৰ্মা সম্পৰ্কে অৱগত হ'ব পাৰিব।
- সত্যন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ গদ্যশলৌৰ সম্পৰ্কে অৱগত হ'ব।

১০.২ পৰিচয়

ইয়াৰ আগৰ অধ্যায়টোত আপুনি মহশ্বেৰ নওগৰ নৱৰষৈণৱ ধৰ্মৰ পটভূমিকা, অসমৰ নৱৰষৈণৱ ধৰ্ম - মূল পাঠ আৰু ইয়াৰ সাধাৰণ আলোচনা সম্পৰ্কে অধ্যয়ন কৰিলে।

এইটো অধ্যায়ত আমি সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মা: জীৱন আৰু কৃতি সম্পৰ্কে সম্যক ধাৰণা লাভ কৰিব। গদ্যকাৰ সত্যন্দ্ৰনাথ শৰ্মা আৰু সত্যন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ গদ্যশলৌৰ বিষয়ে বহলাই অধ্যয়ন কৰিম। ইয়াৰ জড়িয়তে আপুনি সামগ্রিকভাৱে গদ্যকাৰ সত্যন্দ্ৰনাথ শৰ্মা সম্পৰ্কে ধাৰণা লাভ কৰিব বুলি আশা কৰা হৈছে।

১০.৩ সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মা: জীৱন আৰু কৃতি

সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মা অসমীয়া সাহিত্য-সংস্কৃতকি ভাৰতীয় প্ৰেক্ষাপটত প্ৰতিষ্ঠা কৰিলৈ যত্নপৰ আন এজন একনিষ্ঠ সাধক। অসমীয়া সাহিত্য, নাট্য সাহিত্য, উপন্যাস, ৰামায়ণী সাহিত্য আদৰি ইতিহাস প্ৰণেতা, শংকৰদেৱৰ অধ্যয়নৰ এজন পথিকৃ□, প্ৰাচীন তথা আধুনকি অসমীয়া সাহিত্যৰ সংকলক, সম্পাদক আৰু আলোচক সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ

সমগ্ৰ চনি্তা-চৰ্চা তথা কৰ্মৰ কনে্দ্ৰবনি্দু 'অসমৰ সাংস্কৃতকি ঐতহি্যান্বষেণ' বুলি আমি ক'ব পাৰোঁ। অসমীয়া সাহতি্য-সংস্কৃতকি প্ৰতষি্ঠা কৰাৰ ক্ষত্েৰত আজীৱন কাম কৰি যোৱা শৰ্মাই গুৱাহাটী বশি্ববদি্যালয়, অসম সাহতি্য সভা, অসম অকাডমৌৰ লগত ওতপ্ৰোতভাৱে সংযুক্ত হৈ এই জাতীয় প্ৰতষি্ঠানসমূহৰ উত্তৰোত্তৰ প্ৰগতৰি দশিত বহুমূলীয়া অৱদান আগবঢ়াই গছে। ১৯৮৯ চনত গুৱাহাটী বশি্ববদি্যালয়ৰ পৰা 'প্ৰফচোৰ এমৰেটিাশ্ব' সন্মান লাভ কৰা এইজনা পণ্ডতিৰ জন্ম হছেলি শৰিসাগৰ জলিাৰ জাঁজীত, ১৯১৭ চনৰ ১০ ছপে্তম্বেৰ তাৰখিে। পতি্ আছলি গোপালচন্দ্ৰ শৰ্মা আৰু মাতৃ চনেহৌ দৰ্ৰী। যোৱহাটৰ নৰ্মাল স্কুলৰ ৰনং প্ৰক্টোইজংি স্কুলত তওঁৰ শক্ষিাগ্ৰহণৰ শুভাৰম্ভ হয়। পৰৱৰ্তী সময়ত জাঁজী হাইস্কুলত নামভৰ্ত্তি কৰে আৰু তাৰ পৰাই ১৯৩৪ চনত সংস্কৃত বষিয়ত লটোৰ নম্বৰসহ প্ৰথম বভিাগত হাইস্কুল শক্ষিান্ত পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হয়। উচ্ছ শক্ষিাৰ বাবে নামভৰ্ত্তি কৰহেি কটন মহাবদি্যালয়ত। এই মহাবদি্যালয়ৰ পৰাই ১৯৩৬ চনত আই. এ. আৰু ১৯৩৯ চনত ডষি্টংিশ্যনসহ স্নাতক উপাধি লাভ কৰ। অসমীয়া বষিয়ত তওঁ প্ৰথম শ্ৰণেীৰ প্ৰথম স্থান অধকিাৰ কৰি ১৯৪১ চনত কলকিতা বশি্ববদি্যালয়ৰ পৰা স্নাতকোত্তৰ উপাধলিাভ কৰ। পৰৱৰ্তী বছৰত কটন মহাবদি্যালয়ৰ অসমীয়া বভিাগৰ অধ্যাপক হচিাপে যোগদান কৰি সত্যনে্দ্ৰনাথ শৰ্মাই তওঁৰ কৰ্ম জীৱনৰ পাতনি মলে। উল্লখেযোগ্য যে, এই বছৰতইে তওঁ প্ৰতমিা দৰ্ৰীৰ সতৈে ববিাহপাশতোঁ আৱদ্ধ হয়। প্ৰায় আঠ বছৰ কাল কটন মহাবদি্যালয়ত শক্ষিক হচিাপে কাব্যনব্যিাহ কৰাৰ পাছত গুৱাহাটী বশি্ববদি্যালয়ৰ অসমীয়া বভিাগত যোগদান কৰহেি ১৯৪৯ চনত।

সত্যনে্দ্ৰনাথ শৰ্মাই বশি্ববদি্যালয়ৰ যশস্বী পণ্ডতি বাণীকান্ত কাকতৰি অধীনত গৱষেণা আৰম্ভ কৰছিলি যদওি গৱষেণা সম্পূৰ্ণ হোৱাৰ আগতইে বাণীকান্ত কাকতৰি মৃত্যু ঘটে। সয়ে মহশে্বৰ নওেগ আৰু তওঁক ডঃ ৰবিঞ্জিচকিুমাৰ বৰুৱাৰ তত্ত্বৱধানত গৱষেণা কৰ্ম আগবঢ়াই নবিলৈ দয়িা হয়। তওঁৰ গৱষেণাৰ বষিয় আছলি *The Neo Vaisnavite Movement and The Satra Institution of Assam*। ১৯৫৫ চনত তওঁক গুৱাহাটী বশি্ববদি্যালয়ে সন্মানীয় ডক্টৰটে ডগি্ৰী প্ৰদান কৰ। প্ৰসংগক্ৰমে উল্লখেযোগ্য যে, এই বছৰইে গুৱাহাটী বশি্ববদি্যালয়ৰ পৰা তনিগিৰাকী ব্যক্তকি সন্মানীয় ডক্টৰটে উপাধি প্ৰদান কৰা হয়। অৰ্থা তওঁলোক হ'ল গুৱাহাটী বশি্ববদি্যালয়ৰ প্ৰথম ডক্টৰটে উপাধপ্ৰিাপক। ডঃ ৰবিঞ্জিচকিুমাৰ বৰুৱাৰ তত্ত্বৱধানতে গৱষেণা কৰ্ম সমাপন কৰা এই তনিগিৰাকী কৃতমিান অসমীয়া হ'ল – মহশে্বৰ নওেগ, প্ৰফুল্ল দত্ত গোস্বামী আৰু সত্যনে্দ্ৰনাথ শৰ্মা।

সত্যনে্দ্ৰনাথ শৰ্মাই ১৯৬৭ চনলকৈে গুৱাহাটী বশি্ববদি্যালয়ত অসমীয়া বভিাগত শক্ষিক হচিাপে কৰ্যনব্যিাহ কৰাৰ লগতে ১৯৬৭ চনত আধুনকি ভাৰতীয় ভাষা বভিাগৰ প্ৰথমগৰাকী অধ্যাপক হচিাপে 'ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰ অধ্যাপক আসন'ত উপৱষ্টি হয়। ১৯৮১ চনত এই বভিাগৰ পৰাই তওঁ চাকৰি জীৱনৰ অৱসৰ গ্ৰহণ কৰ। উল্লখেযোগ্য যে, সত্যনে্দ্ৰনাথ শৰ্মাই গুৱাহাটী বশি্ববদি্যালয়ৰ শ্ৰণেীসমূহৰ সচবি [অংশকালীন] হচিাপওে কাব্যনব্যিাহ কৰছিলি। এইজনা মহান অসমীয়াই ১৯৯৯ চনৰ আগষ্ট মাহৰ ১১ তাৰখিে গুৱাহাটীত পৰলোকলৈে গতি কৰ। সত্যনে্দ্ৰনাথ শৰ্মাই অসম সাহতি্য সভাৰ লগত ওতপ্ৰোতভাৱে জড়তি আছলি আৰু বভিন্নি পদত থাকি অসমীয়া ভাষা-সাহতি্যৰ উন্নতৰি বাবে আহোপুৰুষাৰ্থভাৱে যত্ন কৰছিলি। সাহতি্য সভাৰ কোষাধ্যক্ষ, পত্ৰকিাৰ সম্পাদক হচিাপে কাব্যনব্যিাহ কৰাৰ উপৰি তওঁ ১৯৭৫ চনৰ ততিাবৰ অধৱিশেনৰ সভাপতি আসনোঁ

অলংকৃত কৰাছিলি। ইয়াৰ উপৰি তেওঁ নখিলি ভাৰত বশ্বিবদ্যালয় আৰু কলজে শকি্ষক ফডোৰশেযনৰ সভাপতি, কামৰূপ অনুসন্ধান সমতিৰি সভাপতি হচিাপতে কাব্যনৰি্বাহ কৰাছিলি। উল্লখেযোগ্য য, সত্যনেদ্ৰনাথ শৰ্মাক বশ্বিবদ্যালয় অনুদান আয়োগে 'জাতীয় প্ৰবক্তা' হচিাপে নযিুক্তি দছিলি।

সত্যনেদ্ৰনাথ শৰ্মাই অসম সাহত্যি সভাৰ 'সাহত্যিাচাৰ্য', 'সদস্য মহীয়ান' উপাধি প্ৰদান কৰাৰ লগতে অসম সাহত্যি সভাই প্ৰদান কৰা বভিন্নি বঁটা লাভ কৰাছিলি। সইেবোৰৰ ভতিৰত উল্লখেযোগ্য হ'ল – 'মোহনচন্দ্ৰ শৰ্মা বঁটা', 'দুৰ্গাধৰ বৰকটকী বঁটা' আদি। অসম চৰকাৰওে তেওঁক সাহত্যিকি পঞ্চেন প্ৰদান কৰাৰ লগতে ১৯৯১ চনত 'শংকৰদৰে বঁটা'ও প্ৰদান কৰাছিলি। শৰ্মাই ৰামায়ণৰ ইতবিৃত্ত কতিাপখনৰ বাবে 'অসম প্ৰকাশন পৰষিদ বঁটা' লাভ কৰাছিলি।

ইতমিধ্যে আমি উল্লখে কৰি আহছিোঁ য, সত্যনেদ্ৰনাথ শৰ্মাই 'অসমৰ সাংস্কৃতকি ঐতহি্যান্বষেণ'ক কন্দ্ৰেত ৰাখি তেওঁৰ সমগ্ৰ সাহত্যিকৰ্ম ৰচনা কৰাছিলি। সইেবোৰৰ মাজত আমি দখো পাওঁ এজন একনষ্ঠি গৱষেক-আলোচক। উদাৰ আৰু সংহত দৃষ্টবিে বষিয়সূলভ ভাষাৰ প্ৰয়োগবেে তেওঁৰ ৰচনাৰাজি সক্তি হৈ থাকে। অসমীয়া সাহত্যি-সংস্কৃতলিৈ তেওঁ আগবঢ়োৱা অৱদান সম্পৰ্কে সমালোচকসকলে মত পোষণ কৰে যে তেওঁ ''যোৱা শতকিাৰ দ্বতিীয়াৰ্ধৰ অসমীয়া ভাষা-সাহত্যি-সংস্কৃতবি পৰমিণ্ডলকোে সমৃদ্ধ কৰি গ'ল। '' জীৱনজোৰা সাধনাৰে সত্যনেদ্ৰনাথ শৰ্মাই আগবঢ়োৱা বৰঙনসিমূহ আমি তলত উল্লখে কৰা ধৰণে শ্ৰণেীভুক্ত কৰবি পাৰোঁ – [ক] সাহত্যি আৰু সমালোচনামূলক – *অসমীয়া সাহত্যিৰ ইতবিৃত্ত* [১৯৫৯], *অসমীয়া নাট্য সাহত্যি* [১৯৬২] *বাণী-দীপ* [১৯৬২], *সাহত্যিৰ আভাস* [১৯৬৩], *অসমীয়া উপন্যাসৰ ভূমকিা* [১৯৬৫], *পৰম্পৰাগত প্ৰাচ্য নাট্যাভনিয়* [১৯৬৭], *অসমীয়া কাহনিী কাব্যৰ প্ৰবাহ* [১৯৭০], *অসমীয়া উপন্যাসৰ গতধিাৰা* [১৯৭৬], *প্ৰবন্ধ চয়নকিা* [১৯৭৯], *অসমীয়া সাহত্যিৰ সমীক্ষাত্মক ইতবিৃত্ত* [১৯৮১], *ৰামায়ণৰ ইতবিৃত্ত* [১৯৮৪], *শ্ৰীশ্ৰীশংকৰদৰে-মাধৱদৰে বাণী* [১৯৮৭], *পুৰণি সাহত্যি অধ্যয়ন* [১৯৮৮], *বশ্বি মহাকাব্যৰ পৰচিয়* [১৯৯০], *স্বধীনতাৰ সূৰ্যৰ ক্ৰমক্ষীয়মান পোহৰত অসম বুৰঞ্জী* [১৯৯৩], *মহাভাৰতৰ চৰত্রিাৱলী* [১৯৯৬]; [খ] অনুবাদ – *মাটৰি মানুহ* [১৯৬৫], *আকৰৰ* [১৯৬৭]; [গ] সম্পাদনা – *উষা পৰণিয়* [১৯৫১], *মনসা কাব্য* [যুটীয়াভাৰে বৰিঞ্চিকিুমাৰ বৰুৱাৰ সতেে, ১৯৫১], *কথাৰামায়ণ* [১৯৫৫], *গীতগোবনি্দ* [১৯৫৫], *মধুমালতি* [১৯৫৯], *ভক্তগিীত-পদ সঞ্চয়ন* [১৯৬১], *কথাগীতা* [১৯৬২], *মাধৱসুলোচনা* [প্ৰফুল্ল দত্ত গোস্বামীৰ সতেে যুটীয়াভাৱে, ১৯৬৩], *ৰূপকত্ৰয়ম* [১৯৬৩], *অংকমালা* [১৯৭৩], *মৌ* [১৯৭৮], *শশ্বি জ্ঞানকোষ* [পাঁচটা খণ্ড, ১৯৮৬] *জ্যোতপ্রিসাদ আগৰৱালা ৰচনাৱলী* [১৯৮৬], *অম্বকিাগৰিী ৰায়চৌধুৰী ৰচনাৱলী* [১৯৮৬], *জয়দৰেস্য গীতগোবনি্দম* [১৯৯১]; [ঘ] ইংৰাজী গ্ৰন্থ – *The Neo Vaisnavite Movement and The Satra Institution of Assam* (1966), *Epics and Puranas in Early Assamese Literature* (1972), *Assamese Literature: Authors with History of Medieval Assam* (1977), *A Socio-Economic and Cultural History of Assam* (1989), *Education and Learning in Early Assam* (1990), *Studies in the Literature and Culture of Assam (ed.,* (1990), *A Glimpse of*

Sankaradeva's Art of Poetry1991Descriptive Catalogue of Assamese Manuscripts (1966) *Hemchandra Goswami (Makers of Indian Literature)* (1998) [ঙ] গল্প সংকলন– *পাৰ্থসাৰথি* [১৯৬০]

ইতিমধ্যে ইয়াৰ আগৰ অধ্যায়টোত মহশ্বেৰ নওগৰ সাহিত্যিৰ ইতিহাসখনৰ কথা আলোচনা কৰাৰ প্ৰসংগত আমি কৈ আহিছোঁ যে, – "সাহিত্যিৰ বুৰঞ্জী ৰচনা কৰাটো বৰ জটিল কাম।" তাৰ লগতে উল্লেখ কৰি আহিছোঁ – সাহিত্যিৰ বুৰঞ্জী এখন প্ৰণয়ন কৰোঁতে আমি কি কি দিশৰ ওপৰত অধিক গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিব লাগে। সেই কথাখিনিৰি আঁত ধৰিয়েই আমি ক'ব পাৰোঁ যে, সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ গাত এই সকলোকেইটা গুণ আছিল বাবেই সাহিত্যিৰ ইতিহাস ৰচনাৰ দৰে গভীৰ বিষয় এটা তেওঁ নিয়াৰিকৈ সম্পন্ন কৰিব পাৰিছিল। সত্যেন্দ্ৰনোথ শৰ্মাই পোনপ্ৰথমে সাহিত্যিৰ বুৰঞ্জী হিচাপে ৰচনা কৰিছিল *অসমীয়া সাহিত্যিৰ ইতিবৃত্ত* [১৯৫৯]। ইয়াৰ আগলৈকে দৱেন্দ্ৰনাথ বজেবৰুৱা, ডম্বিশ্বেৰ নওগ আদি পণ্ডিতিহে সাহিত্যিৰ বুৰঞ্জী ৰচনা কৰিছিল। তেওঁলোকৰ আৰ্হিত সাহিত্যিৰ বুৰঞ্জীখন প্ৰণয়ন কৰিছিল যদিও তেওঁ হয়টো তাতোকৈয়ো অধিক বিস্তৃতভাৱে, অধ্যয়ন পুষ্ট হৈ আৰু বহলভাৱে সাহিত্যিৰ বুৰঞ্জী এখন ৰচনা কৰাৰ হেঁপাহ মনত জীয়াই ৰাখিছিল। তেওঁৰ সেই সপোনে ১৯৮১ চনত সাকাৰ ৰূপ লাভ কৰে অসমীয়া সাহিত্যিৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত নামেৰে। এই গ্ৰন্থখনৰ বৰ্তমানলৈকে প্ৰায় নটা সংস্কৰণ প্ৰকাশ পাইছে। উল্লেখযোগ্য যে মহশ্বেৰ নওগৰ সাহিত্যিৰ বুৰঞ্জীখনৰ দৰে সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ এই পুথিখনো কেৱল অসমীয়া বিষয়ৰ ছাত্ৰ আৰু শিক্ষকৰ বাবেই নহয়, অসমীয়া সাহিত্যিৰ পাঠকৰ বাবেও হাতপুথিৰি লখেৰীয়া। অৱশ্যে ইয়াৰ পাছতো তেওঁ আৰু বহল পৰিসৰত সাহিত্য বুৰঞ্জী এখন প্ৰণয়ন কৰাৰ ইচ্ছা পুহি ৰাখিছিল বুলি এই গ্ৰন্থখনৰ প্ৰথম প্ৰকাশৰ 'গ্ৰন্থাকাৰৰ নিবেদন'ত উল্লেখ কৰি গৈছে। এই পুথিখনত ১৯৮০ চনলৈকে অসমীয়া সাহিত্যিৰ আলোচনা অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। পৰৱৰ্তী সময়ত কিছু সংশোধন আৰু পৰিৱৰ্ধন কৰা হৈছে যদিও আলোচনাৰ সময়সীমা সিমানতেই সামৰা হৈছে।

W অগ্রগতি নিৰীক্ষণ

প্রশ্ন নং ১ : সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ গৱেষণাৰ বিষয় কি আছিল ?

.....

.....

প্রশ্ন নং ২ : সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ জন্ম কেতিয়া হৈছিল ?

.....

.....

১০.৪ গদ্যকাৰ সত্যনাদ্ৰনাথ শৰ্মা

অসমীয়া সাহিত্যিৰ আধুনিকি পৰিসৰত সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ নাম উচ্চাৰিত হ'লেই একধোৰে গৱেষক, সমালোচক, শিক্ষক আৰু সুদক্ষ গদ্যশিল্পীৰ প্ৰতিচ্ছবি মনত ভাহি উঠে। তেওঁ সাহিত্যিৰ বিভিন্ন শাখাত কৃতিত্বৰ স্বাক্ষৰ ৰাখিলেও গদ্যকাৰ হিচাপে তেওঁৰ অৱদান বিশেষভাৱে উল্লেখযোগ্য। অসমীয়া ভাষা আৰু সাহিত্যিৰ ইতিহাস, সমালোচনা, সংস্কৃতি আৰু সমাজজীৱনৰ বিভিন্ন দিশক কেন্দ্ৰ কৰি তেওঁ যি বিশ্লেষণধৰ্মী গদ্যৰ সৃষ্টি

কৰাছিলি, সয়ো কৰেল তথ্যভত্তিকি ৰচনা নহয়; বৰং জ্ঞান, অভজ্ঞিতা, অধ্যয়ন আৰু চন্তিনৰ এক সুসমন্বতি ৰূপ। তওঁৰ লখেনী পাঠ কৰলিে অনুভৱ হয় যে বষিয়বস্তুৰ গভীৰ অনুসন্ধান আৰু ভাষাৰ সংযত ব্যৱহাৰৰ মাজৰেে তওঁ গদ্যক এক উচ্চ বৌদ্ধকি মৰ্যাদালৈ উন্নীত কৰবিলৈ সক্ষম হছৈলি। এই কাৰণইে অসমীয়া গদ্য সাহত্যিৰ বকিাশৰ ইতহিাসত তওঁৰ স্থান স্বতন্ত্ৰ আৰু স্থায়ী। সত্যনেদ্ৰনাথ শৰ্মাৰ গদ্যৰ মূল শক্তি নহিতি আছে তওঁৰ অধ্যয়নৰ ব্যাপকতা আৰু বশ্লিষেণৰ সূক্ষ্মতাত। তওঁ যি বষিয়তইে আলোচনা আৰম্ভ কৰে, তাৰ পটভূমি, ঐতহিাসকি পৰপ্িৰক্ষেতি, সামাজকি তা□পৰ্য আৰু সাহত্যিকি মূল্য একলেগে ববিচেনা কৰ। ফলত তওঁৰ ৰচনা কোনো একমাত্ৰকি ব্যাখ্যাৰ মাজত সীমাবদ্ধ নাথাক। বশিষেকৈ অসমীয়া সাহত্যিৰ বুৰঞ্জী, মধ্যযুগীয় সাহত্যি, বষ্ণৈৱ আন্দোলন আৰু আধুনকি সাহত্যিচতেনা সম্পৰ্কীয় আলোচনা পঢ়লিে বুজা যায় যে তওঁ বষিয়সমূহক বহুমাত্ৰকি দৃষ্টবিে মূল্যায়ন কৰছিলি। এই বশ্লিষেণধৰ্মী প্ৰৱণতাই তওঁৰ গদ্যক এক গভীৰ বৌদ্ধকি ভত্তিি প্ৰদান কৰছি। পাঠকে তওঁৰ লখোৰ মাজৰেে কৰেল তথ্য লাভ নকৰ; বষিয়বস্তুৰ অন্তৰ্নহিতি অৰ্থ আৰু বস্তিৃত প্ৰাসংগকিতাও অনুধাৱন কৰাৰ সুযোগ লাভ কৰ।

তওঁৰ ভাষাশলৈী বশিষেভাৱে মনোযোগ আকৰ্ষণ কৰ। সত্যনেদ্ৰনাথ শৰ্মাৰ গদ্যত অযথা অলংকাৰৰ আধক্যি দখো নাযায়, কন্তিু তাৰ মাজতো এক বশিষে সৌন্দৰ্য আৰু পৰশীলনতা অনুভৱ কৰবি পাৰি। তওঁ ভাষাক চন্তিাৰ বাহন হচিাপে ব্যৱহাৰ কৰছিলি, ফলত বাক্যবন্যিাস সদায় সুস্পষ্ট, যুক্তনিষ্ঠি আৰু স্বাভাৱকি। গদ্যৰ গাম্ভীৰ্য ৰক্ষা কৰাৰ লগতে পাঠকৰ বোধগম্যতাৰ কথাও তওঁ সমানে মনত ৰাখছিলি। সইেবাবে তওঁৰ ৰচনাসমূহত জটলি তত্ত্ব বা ইতহিাসভত্তিকি আলোচনাও সহজ আৰু সাৱলীল ৰূপত উপস্থাপতি হছৈ। এই গুণইে তওঁৰ লখেনীক শক্যিতি পাঠকসমাজৰ লগতে সাধাৰণ সাহত্যিপ্ৰমৌৰ মাজতো সমাদৃত কৰি তুলছি। ভাষাৰ এই সংযমী অথচ শক্তশিালী ৰূপ তওঁৰ গদ্যৰ অন্যতম বশৈষ্ট্যি। সাহত্যি সমালোচক হচিাপে তওঁৰ অভজ্ঞিতাৰ প্ৰভাৱ তওঁৰ গদ্যৰ বভিন্নি স্তৰত লক্ষ্য কৰা যায়। তওঁ সাহত্যিক কবেল সৃজনশীল কল্পনাৰ ফল বুলি গণ্য কৰা নাছলি; বৰং সমাজ, সংস্কৃতি, ইতহিাস আৰু মানৱচতেনাৰ সতৈে গভীৰভাৱে সম্পৰ্কতি এক জীৱন্ত অভব্যিক্তি হচিাপে চাবলৈ চষ্টো কৰছিলি। এই উপলব্ধৰি ফলতইে তওঁৰ সমালোচনামূলক গদ্যত বস্তুনষ্ঠি মূল্যায়নৰ সতৈে সাংস্কৃতকি সংবদেনশীলতাৰো সমন্বয় দখো যায়। কোনো সাহত্যিকি বা সাহত্যিধাৰাৰ আলোচনা কৰাৰ সময়ত তওঁ ব্যক্তগিত পক্ষপাতত্বিৰ আশ্ৰয় লোৱা নাছলি; যুক্তি, তথ্য আৰু পাঠভত্তিকি বশ্লিষেণৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰছিলি। এই মনোভাৱে তওঁৰ ৰচনাক অধকি বশ্বিাসযোগ্য আৰু প্ৰামাণ্য কৰি তুলছি।
অসমীয়া সাহত্যিৰ ইতহিাস ৰচনাৰ ক্ষত্রেত সত্যনেদ্ৰনাথ শৰ্মাৰ অৱদান বশিষেভাৱে স্মৰণীয়। সাহত্যিৰ বকিাশক তওঁ কৰেল কালানুক্ৰমকি ঘটনাৰ সময়টি হচিাপে চোৱা নাছলি; বৰং সামাজকি পৰৱিৰ্তন, ধৰ্মীয় আন্দোলন, ৰাজনতৈকি পটভূমি আৰু সাংস্কৃতকি ববিৰ্তনৰ সতৈে সংযোগ স্থাপন কৰি বশ্লিষেণ কৰছিলি। এই পদ্ধতয়িে তওঁৰ গদ্যক তথ্যসংগ্ৰহৰ সীমা অতক্রিম কৰি ব্যাখ্যামূলক আৰু চন্তিামূলক ৰূপ প্ৰদান কৰছি। বশিষেকৈ সাহত্যি ইতহিাস সম্পৰ্কীয় লখোসমূহত তওঁৰ দৃষ্টভিংগী গভীৰ গৱষেণামূলক আৰু সমন্বয়ধৰ্মী। ফলত পাঠকে সাহত্যিৰ বকিাশক এক বৃহত্তৰ সাংস্কৃতকি প্ৰক্ৰয়িাৰ অংশ হচিাপে উপলব্ধি কৰবি পাৰ।

তওঁৰ গদ্যৰ মাজত এক বশিষে মানৱকি চতেনা সদায় সক্ৰয়ি হৈ থাকে। সমাজ আৰু সংস্কৃতৰি ববিধি দশি বশ্লিষেণ কৰাৰ সময়তে তওঁ মানৱজীৱনৰ মৌলকি মূল্যবোধক উপক্ষো কৰা নাছলি। শক্ষিা, সংস্কৃতি, ভাষা আৰু সাহত্যিৰ ভূমকিা সম্পৰ্কীয় আলোচনাত এই মানৱকি দৃষ্টভিংগী স্পষ্টভাৱে প্ৰতফিলতি হয়। তওঁ বশ্বিাস কৰছিলি যে সাহত্যিৰ চূড়ান্ত লক্ষ্য কৱেল নান্দনকি আনন্দ দয়িা নহয়, বৰং মানৱচন্তিাক অধকি পৰশীলতি আৰু সচতেন কৰ্মি তোলা। সইেবাবে তওঁৰ গদ্যত জ্ঞানচৰ্চাৰ সতেে নতৈকি আৰু সাংস্কৃতকি দায়বদ্ধতাৰো সুস্পষ্ট উপস্থতিি দখো যায়।

সত্যনেদ্ৰনাথ শৰ্মাৰ লখেনী অধ্যয়ন কৰলিে এটা কথা স্পষ্ট হয় যে তওঁ গদ্যক কৱেল প্ৰকাশৰ মাধ্যম হচিাপে ব্যৱহাৰ কৰা নাছলি; বৰং সমাজ, ইতহিাস আৰু সাহত্যিক বুজি পোৱাৰ এক শক্তশিালী উপায় হচিাপে গঢ়ি তুলছিলি। বষিয়ৰ গভীৰতা, বশ্লিষেণৰ সূক্ষ্মতা, ভাষাৰ পৰশীলন আৰু চন্তিাৰ বস্তিৃত পৰসিৰে তওঁৰ গদ্যক এক স্বতন্ত্ৰ মৰ্যাদা প্ৰদান কৰছি। অসমীয়া সাহত্যিৰ বৌদ্ধকি ঐতহি্যক সুসংহত ৰূপ দয়িাৰ ক্ষত্রেত তওঁৰ ভূমকিা অনস্বীকাৰ্য। তওঁৰ ৰচনাৰ মাজৰেে যি চন্তিাধাৰাৰ বকিাশ ঘটছি, সয়ো পৰৱৰ্তী সময়ত অসমীয়া সাহত্যি সমালোচনা, গৱষেণা আৰু ইতহিাসচৰ্চাৰ ক্ষত্রেত এক শক্তশিালী ভত্তিি হচিাপে পৰগিণতি হছে। এই কাৰণহৈে গদ্যকাৰ হচিাপে সত্যনেদ্ৰনাথ শৰ্মাক মূল্যায়ন কৰোঁতে কৱেল এজন লখেক হচিাপে নহয়, বৰং অসমীয়া জ্ঞানচৰ্চাৰ এক বশিষ্টি নৰ্মিাতা হচিাপওে চাব লাগবি।

১০.৪ সত্যনাদ্ৰনাথ শৰ্মাৰ গদ্যশলৈীৰ

১.স্পষ্ট আৰু সহজ প্ৰকাশভংগী

সত্যনেদ্ৰনাথ শৰ্মাৰ গদ্যৰ অন্যতম প্ৰধান বশৈষ্ট্যি হছে স্পষ্টতা। তওঁ জটলি সাহত্যিকি, ঐতহি্যকি আৰু সাংস্কৃতকি বষিয়সমূহ সহজ ভাষাত ব্যাখ্যা কৰছি। তওঁৰ ৰচনা পঢ়লিে পাঠকে বষিয়বস্তু সহজে বুজি পাব পাৰ। দুৰ্বোধ্য শব্দ বা জটলি বাক্যৰ অত্যধকি ব্যৱহাৰ তওঁ এৰাই চলছিলি।

২. যুক্তনিষ্ঠি আৰু বশ্লিষেণধৰ্মী গদ্য

তওঁৰ গদ্যত যুক্তৰি সুস্পষ্ট উপস্থতিি দখো যায়। কোনো বষিয় আলোচনা কৰোঁতে তওঁ তথ্য, প্ৰমাণ আৰু বশ্লিষেণৰ সহায়ত সদ্ধিান্তত উপনীত হয়। তওঁৰ সমালোচনামূলক আৰু গৱষেণামূলক ৰচনাত এই বশৈষ্ট্যি বশিষেভাৱে পৰলিক্ষতি হয়। আবগেতকৈ যুক্তকি অধকি গুৰুত্ব দয়িাটো তওঁৰ গদ্যৰ অন্যতম শক্তি।

৩. বস্তুনষ্ঠি মনোভাৱ

সত্যনেদ্ৰনাথ শৰ্মাই সাহত্যি বা ইতহিাসৰ মূল্যায়ন কৰোঁতে ব্যক্তগিত পক্ষপাতত্বিৰ আশ্ৰয় লোৱা নাছলি। তওঁ নৰ্বিপক্ষেভাৱে তথ্য উপস্থাপন কৰ্মি তাৰ বশ্লিষেণ আগবঢ়াইছলি। ফলত তওঁৰ ৰচনাসমূহ অধকি বশ্বিাসযোগ্য আৰু প্ৰামাণ্য ৰূপ লাভ কৰছি।

৪. সুসংগঠতি আলোচনা পদ্ধতি

তওঁৰ গদ্যত এক সুপৰকিল্পতি বন্যিাস দখো যায়। সাধাৰণতে তওঁ প্ৰথমে বষিয়টোৰ পটভূমি দাঙি ধৰ, তাৰ পছিত বশ্লিষেণ কৰে আৰু শষেত এক যুক্তসিংগত সদ্ধিান্ত আগবঢ়ায়। এই ধৰণৰ গঠনশলৈীয়ে পাঠকক বষিয়টো সম্পূৰ্ণৰূপে বুজবিলৈ সহায় কৰ।

৫. সংহতি আৰু ধাৰাবাহকিতা

তওঁৰ ৰচনাত বাক্য আৰু অনুচ্ছেদসমূহৰ মাজত ভাবগত সম্পৰ্ক সুদৃঢ়। এটা যুক্তৰি পৰা আন এটা যুক্তলৈ স্বাভাৱিকভাৱে গতি কৰে। ফলত পাঠকে কেতিয়াও বিচ্ছিন্নতা অনুভৱ নকৰে আৰু সমগ্ৰ আলোচনা একক সত্তা হিচাপে ধৰা দিয়ে।

৬. ব্যাখ্যাত্মক আৰু শিক্ষামূলক ধাৰা

তওঁৰ বহু ৰচনাই পাঠকক জ্ঞান প্ৰদানৰ উদ্দেশ্যে লিখা। সেয়েহে তওঁ বিষয়বস্তু বিশদভাৱে ব্যাখ্যা কৰে আৰু প্ৰয়োজন অনুসৰি উদাহৰণো দিয়ে। বিশেষকৈ সাহিত্য-ইতিহাসমূলক গ্ৰন্থসমূহত এই বৈশিষ্ট্য অধিক স্পষ্ট।

৭. কথোপকথনধৰ্মী উপস্থাপন

কেতিয়াবা তওঁ প্ৰশ্নোত্তৰধৰ্মী বা কথোপকথনধৰ্মী শৈলী ব্যৱহাৰ কৰে। প্ৰথমে কোনো প্ৰশ্ন বা সমস্যাৰ অৱতাৰণা কৰি তাৰপিছত তাৰ ব্যাখ্যা আগবঢ়ায়। এই পদ্ধতিয়ে পাঠকৰ আগ্ৰহ বৃদ্ধি কৰাৰ লগতে বিষয়টোক অধিক সহজ আৰু জীৱন্ত কৰি তোলে।

৮. প্ৰশিলতি আৰু মাৰ্জতি ভাষা

তওঁৰ ভাষা শুদ্ধ, মাৰ্জতি আৰু প্ৰশিলতি। গদ্যত গাম্ভীৰ্য থাকিলেও কৃত্ৰিমতা নাই। ভাষাৰ সৌন্দৰ্য আৰু বিষয়ৰ গভীৰতাৰ মাজত তওঁ এক সুষম সমন্বয় স্থাপন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল।

৯. শব্দচয়নৰ বৈচিত্ৰ্য

তওঁ তৎসম, তদ্ভৱ, অৰ্ধতৎসম আৰু চলতি অসমীয়া শব্দৰ সুষম ব্যৱহাৰ কৰিছে। বিষয়বস্তুৰ প্ৰয়োজন অনুসৰি শব্দ নিৰ্বাচন কৰাৰ দক্ষতা তওঁৰ গদ্যৰ এক উল্লেখযোগ্য গুণ। ইয়াৰ ফলত তওঁৰ ভাষা একাধোৰে গাম্ভীৰ্যপূৰ্ণ আৰু প্ৰাঞ্জল হৈ উঠিছে।

১০. অলংকাৰ আৰু জতুৱা ঠাঁচৰ সংযত ব্যৱহাৰ

সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মা মূলতঃ গৱেষণাধৰ্মী লেখক হ'লেও তওঁৰ গদ্য সম্পূৰ্ণ শুষ্ক নহয়। উপযুক্ত স্থানত জতুৱা ঠাঁচ, উপমা, ৰূপক আদি ব্যৱহাৰ কৰি তওঁ ভাষাক সজীৱ আৰু মনোগ্ৰাহী কৰি তুলিছে। অৱশ্যে এই ব্যৱহাৰ কেতিয়াও অতিৰঞ্জিত নহয়।

১১. গৱেষণাৰ গভীৰতা

তওঁৰ গদ্যত গভীৰ অধ্যয়ন আৰু গৱেষণাৰ ছাপ স্পষ্টভাৱে পৰিলক্ষিত হয়। সাহিত্য, সংস্কৃতি, ভাষা আৰু ইতিহাস সম্পৰ্কীয় আলোচনাত তওঁ বিস্তৃত তথ্য আৰু প্ৰমাণৰ সহায় লয়। এই বৈশিষ্ট্যই তওঁৰ গদ্যক বিশেষ মৰ্যাদা প্ৰদান কৰিছে।

সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ গদ্যশৈলী হ'ছে স্পষ্টতা, যুক্তনিষ্ঠতা, বস্তুনিষ্ঠতা, সংহতি, বিশ্লেষণধৰ্মিতা, ব্যাখ্যাত্মকতা আৰু ভাষিক প্ৰশিলনৰ এক অনন্য সমন্বয়। তওঁৰ গদ্যত গৱেষণাৰ গভীৰতা, চিন্তাৰ প্ৰপিক্বতা আৰু প্ৰকাশভংগীৰ সৰলতা একলেগে মিলিত হ'ছে। সেইবাবেই তওঁ অসমীয়া গদ্যসাহিত্যৰ এজন শক্তিশালী, স্বকীয় আৰু প্ৰভাৱশালী গদ্যশিল্পী হিচাপে চিৰস্মৰণীয়।

W অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ

প্ৰশ্ন নং ৩ : সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ গদ্যশৈলীৰ অন্যতম প্ৰধান বৈশিষ্ট্য কি?

.....

.....

প্ৰশ্ন নং ৪ : সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ গদ্যত কোনটো মনোভাৱ বিশেষভাৱে পৰিলক্ষিত হয়?

.....

.....

.....

.....

১০.৫ অধ্যায়টিৰ পৰা আমি কি শিকিলোঁ

- এই অধ্যায়টোৰ পৰা আমি অসমীয়া সাহিত্যৰ আন এগৰাকী ইতিহাসকাৰ ডঃ সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ জীৱন আৰু সাহিত্য কৃতি সম্পৰ্কে চমুকৈ জানিব পাৰিলোঁ। সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মা অসমীয়া সাহিত্য-সংস্কৃতিক ভাৰতীয় প্ৰেক্ষাপটত প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ যত্নপৰ এজন একনিষ্ঠ সাধক। তেওঁৰ সমগ্ৰ চিন্তা-চৰ্চা তথা কৰ্মৰ কেন্দ্ৰবিন্দু হ'ল 'অসমৰ সাংস্কৃতিক ঐতিহ্যানুষেণ'
- গদ্যকাৰ সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মা আৰু সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাৰ গদ্যশৈলীৰ সম্পৰ্কে জানিব পাৰিলোঁ।

১০.৬ অধিক জানিবলৈ

শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ (১৯৮১); *অসমীয়া সাহিত্যৰ সমীক্ষাত্মক ইতিবৃত্ত* ; সৌমাৰ প্ৰকাশ।

শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ (১৯৫৯); *অসমীয়া সাহিত্যৰ ইতিবৃত্ত* ; বাণী প্ৰকাশ।

শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ (১৯৭৬); *অসমীয়া উপন্যাসৰ গতিধাৰা* ; লয়াৰ্ছ বুক ষ্টল।

শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ (১৯৮৪); *ৰামায়ণৰ ইতিবৃত্ত* ; অসম প্ৰকাশন পৰিষদ।

শৰ্মা, সত্যেন্দ্ৰনাথ (১৯৮৮); *পুৰণি সাহিত্য অধ্যয়ন* ; বাণী মন্দিৰ।

নেওগ, মহেশ্বৰ (১৯৬২); *অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰূপৰেখা* ; চন্দ্ৰ প্ৰকাশ।

বৰুৱা, বিৰিঞ্চিকুমাৰ (১৯৬৮); *অসমীয়া সাহিত্যৰ ৰুৰঞ্জী*; লয়াৰ্ছ বুক ষ্টল।

১০.৭ অগ্ৰগতিৰ খতিয়ান

১ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ : *The Neo Vaisnavite Movement and The Satra Institution of Assam।*

২ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ : ১৯১৭ চনৰ ১০ ছেপ্টেম্বৰত

৩ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ : স্পষ্ট আৰু সহজ প্ৰকাশভংগী।

৪ নং প্ৰশ্নৰ উত্তৰ : বস্তুনিষ্ঠ আৰু যুক্তিনিষ্ঠ মনোভাৱ।

১০.৮ আহিঁ প্ৰশ্ন

ক) বস্তুধৰ্মী প্ৰশ্ন

প্ৰশ্ন ১ : তলত দিয়া প্ৰ□□□সমূহৰ উত্তৰ লিখক—

অ) '□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□□' □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□?

আ) □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□?

খ) চুটি প্ৰ□□□ (১৫০ শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ লিখক)

প্ৰশ্ন ১ : □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□

প্ৰশ্ন ২ : □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□

গ) ৰচনাধৰ্মী প্ৰ□□□ (৩০০-৫০০ শব্দৰ ভিতৰত উত্তৰ লিখক)

প্ৰশ্ন ১ : □□□□□□ □□□□□□□-□□□□□□□□□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□

প্ৰ□□□ ২ : □□□□□□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□
